

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 iulie 2016*

„Trimitere preliminară — Clauză atributivă de competență — Cooperare judiciară în materie civilă — Competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Articolul 23 — Clauză introdusă în condițiile generale — Consimțământul părților cu privire la condițiile menționate — Validitatea și precizia unei astfel de clauze”

În cauza C-222/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Pécsi Törvényszék (Tribunalul din Pécs, Ungaria), prin decizia din 4 mai 2015, primită de Curte la 15 mai 2015, în procedura

Hőszig Kft.

împotriva

Alstom Power Thermal Services,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, doamna C. Toader (raportor), domnul A. Rosas, doamna A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 ianuarie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Alstom Power Thermal Services, de S. M. Békési, ügyvéd;
- pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér și de G. Koós, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Tokár și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 aprilie 2016,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: maghiara.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (JO 2008, L 177, p. 6) și a articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Hőszig Kft., pe de o parte, și Alstom Power Thermal Services (denumită în continuare „Alstom”), care este succesoare în drepturi a Technos et Compagnie (denumită în continuare „Technos”), pe de altă parte, în legătură cu executarea unor contracte încheiate între aceste părți și în privința cărora se contestă competența instanței de trimitere de soluționare a litigiului menționat, în temeiul unei clauze atributive de competență.

Cadrul juridic

Regulamentul Roma I

- 3 Articolul 1 din Regulamentul Roma I definește domeniul de aplicare material al acestuia. Alineatul (2) al acestui articol prevede că sunt excluse din acest domeniu de aplicare un anumit număr de materii printre care, la litera (e) al acestui alineat, „convențiile de arbitraj și convențiile privind alegerea instanței competente”.
- 4 Articolul 3 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„Contractul este guvernat de legea aleasă de către părți. Această alegere trebuie să fie expresă sau să rezulte, cu un grad rezonabil de certitudine, din clauzele contractuale sau din împrejurările cauzei. Prin alegerea lor, părțile pot desemna legea aplicabilă întregului contract sau numai unei părți din acesta.”
- 5 Articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„În măsura în care legea aplicabilă contractului nu a fost aleasă în conformitate cu articolul 3 și fără a aduce atingere articolelor 5-8, legea aplicabilă contractului se determină după cum urmează:

[...]

(b) contractul de prestări servicii este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită prestatorul de servicii;

[...]”
- 6 Intitulat „Consimțământul și validitatea de fond”, articolul 10 din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Existența și validitatea contractului sau a oricărei clauze contractuale sunt determinate de legea care l-ar reglementa în temeiul prezentului regulament, dacă contractul sau clauza respectivă ar fi valabile.

(2) Cu toate acestea, pentru a stabili faptul că nu și-a dat consimțământul, o parte poate să invoce legea țării în care își are reședința obișnuită, dacă din circumstanțele respective reiese faptul că nu ar fi rezonabil să se stabilească efectul comportamentului său în conformitate cu legea menționată la alineatul (1).”

Regulamentul Bruxelles I

7 În temeiul considerentelor (11) și (14) ale Regulamentului Bruxelles I:

„(11) Normele de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și, astfel, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură. [...]

[...]

(14) Autonomia părților într-un contract, altul decât un contract de asigurare, contract încheiat cu consumatorii sau contract de muncă în cazul căruia este permisă numai o autonomie limitată de stabilire a instanței competente, trebuie să fie respectată, sub rezerva competenței exclusive a instanțelor prevăzute în prezentul regulament.”

8 Articolul 5 din acest regulament prevede:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;

[...]”

9 În capitolul II, intitulat „Competența”, articolul 23 din regulamentul menționat, care face parte din secțiunea 7, intitulată „Prorogare de competență”, are următorul cuprins:

„(1) Dacă prin convenția părților, dintre care una sau mai multe au domiciliul pe teritoriul unui stat membru, competența în soluționarea litigiului ce a survenit sau poate surveni în legătură cu un raport juridic determinat revine instanței sau instanțelor dintr-un stat membru, competența revine acelei instanțe sau instanțelor respective. Această competență este exclusivă, cu excepția unei convenții contrare a părților. Convenția atributivă de competență se încheie:

(a) în scris ori verbal cu confirmare scrisă sau

(b) într-o formă conformă cu obiceiurile statornicite între părți sau

(c) în comerțul internațional, într-o formă conformă cu uzanța cu care părțile sunt sau ar trebui să fie la curent și care, în cadrul acestui tip de comerț, este cunoscută pe larg și respectată cu regularitate de către părțile la contractele de tipul pe care îl implică domeniul comercial respectiv.

(2) Orice comunicare sub formă electronică ce permite consemnarea durabilă a convenției este considerată ca fiind «în scris».

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 10 Technos, persoană juridică cu sediul în Franța, a dorit să participe la un anumit număr de lucrări în mai multe centrale electrice existente, situate în Franța. În acest scop, ea a invitat Hőszig să îi propună diferite oferte pentru a contribui la aceste lucrări în calitate de subcontractant. Astfel, la 18 august 2009, Technos i-a transmis Hőszig, pe cale electronică, o listă cu structurile metalice pe care i s-ar cere, eventual, să le fabrice, o descriere a cerințelor tehnice, precum și condițiile generale de furnizare ale Technos (versiunea din luna decembrie 2008) (denumite în continuare „condițiile generale”).
- 11 În urma ofertei de preț emise de Hőszig pe baza acestor informații, părțile au încheiat la distanță mai multe contracte de antrepriză pentru pregătirea unor structuri metalice care urmau să fie fabricate în Ungaria și integrate în centralele electrice. Părțile sunt de acord că cel mai vechi dintre contracte datează din 16 decembrie 2010 (denumit în continuare „primul contract”).
- 12 Părțile menționate au convenit asupra mai multor alte dispoziții contractuale și asupra anumitor modificări în scopul executării lucrărilor. Lista intitulată „Documentația utilizată” din cadrul înscrisului constatator al primului contract cuprindea următoarele:
- „1) Prezenta comandă;
 - 2) Specificațiile tehnice cu numărul de referință T91000001/1200, C;
 - 3) Condițiile generale de furnizare ale Technos (versiunea din decembrie 2008).
- Documentele sunt aplicabile în această ordine.”
- 13 Pe ultima pagină a acestui contract, redactat în limba engleză, se preciza de asemenea că „[p]rezenta comandă enumeră toate documentele și informațiile primordiale necesare pentru executarea acesteia. Trebuie să vă asigurați că dispuneți de documentele cu numărul de referință adecvat, precum și de documentele impuse de acestea. În caz contrar, nu ezitați să ne solicitați în scris documentele care lipsesc”.
- 14 În plus, ultimul paragraf din contractul menționat prevedea că „furnizorul declară că recunoaște și acceptă condițiile prezentei comenzi, condițiile generale de furnizare în vigoare, anexate, și condițiile unui eventual acord sau contract-cadru”.
- 15 Potrivit punctului 23.1 din condițiile generale:
- „[P]rezenta comandă și interpretarea acesteia sunt supuse dreptului francez. Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri din 11 aprilie 1980 nu este aplicabilă.
- Instanțele din Paris sunt competente, cu titlu exclusiv și definitiv, să soluționeze, inclusiv în cadrul unor proceduri accelerate, în încetare și de luare a unor măsuri provizorii, orice litigiu decurgând din sau legat de validitatea, de limitarea, de executarea sau de încetarea prezentei comenzi care nu poate fi soluționat pe cale amiabilă de către părți.”
- 16 Între părți a luat naștere un diferend cu privire la executarea contractelor, în urma căruia Hőszig a formulat, la 31 octombrie 2013, o acțiune la instanța de trimitere, ca instanță a locului de executare a prestațiilor convenite.

- 17 În susținerea acțiunii formulate, Hószig arată, în esență, că alegerea legii franceze nu ar fi fost în mod clar, în ceea ce o privește, un comportament rezonabil pe planul efectelor, în sensul articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I, întrucât produsele pe care le-a fabricat constituie obiectul contractelor, iar locul executării acestora era sediul său din Ungaria, întreg procesul de fabricație având loc în această țară până la livrarea către client.
- 18 Astfel, Hószig susține că raportul dintre condițiile generale și diferitele contracte încheiate între părți trebuie examinat în lumina dreptului maghiar. Or, invocând legislația menționată, ea apreciază că condițiile generale nu fac parte integrantă din aceste contracte. Prin urmare, desemnarea legii aplicabile în aceste condiții generale nu ar fi relevantă și ar trebui să se aplice legea maghiară, conform articolului 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Roma I.
- 19 În continuare, în ceea ce privește competența judiciară, Hószig arată că, întrucât condițiile generale nu fac parte din ansamblul contractual, această competență ar trebui să fie atribuită instanțelor maghiare, potrivit articolului 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul Bruxelles I.
- 20 Hószig susține, în sfârșit, că, chiar presupunând că condițiile generale ar face parte din contractele încheiate între părți, clauza atributivă de competență care figurează în acestea nu îndeplinește cerințele articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, întrucât clauza respectivă se referă la „instanțele din Paris”. Or, întrucât orașul Paris (Franța) nu este un stat, această expresie nu ar desemna o instanță specifică, ci un ansamblu de instanțe care se află pe teritoriul acestui oraș.
- 21 Alstom a ridicat excepția de necompetență a instanței de trimitere. Ea se referă, în acest scop, la condițiile generale care, în opinia sa, fac parte integrantă din contracte. Prin urmare, în temeiul punctului 23.1 din condițiile generale, instanța de trimitere nu ar fi competentă să se pronunțe cu privire la litigiul principal.
- 22 Potrivit Alstom, articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I îi oferă Hószig posibilitatea de a demonstra că nu și-a dat consimțământul asupra contractului sau a uneia dintre dispozițiile acestuia, invocând, în acest sens, legea țării în care își are reședința obișnuită, și anume Ungaria, dacă din circumstanțele respective reiese că nu ar fi rezonabil să se stabilească exprimarea consimțământului său în raport cu legea aplicabilă, în principiu, în temeiul regulamentulului menționat. Or, în speță, ar fi perfect rezonabil „să se stabilească efectul comportamentului” Hószig, în sensul articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I, în raport cu dreptul francez, întrucât aceasta era subcontractant al adjudecatarului contractului de achiziții publice publicat în Franța pentru lucrări care urmau să fie efectuate într-o centrală electrică franceză.
- 23 În plus, clauza atributivă de competență care figurează la punctul 23.1 din condițiile generale ar fi în deplină concordanță cu conținutul articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, întrucât instanțele orașului Paris sunt instanțe ale unui stat membru, și anume Republica Franceză. Interpretarea restrictivă propusă de Hószig nu ar ține seama de considerentul (14) al acestui regulament, potrivit căruia autonomia părților trebuie respectată.
- 24 În ceea ce privește excepția de necompetență invocată de Alstom, instanța de trimitere consideră că trebuie să se stabilească dacă condițiile generale fac parte integrantă din ansamblul contractual convenit între părți. În această privință, ar fi necesar să se determine ce „circumstanțe”, în sensul articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I, trebuie avute în vedere pentru a aprecia în ce măsură Hószig și-a exprimat consimțământul cu privire la aplicabilitatea condițiilor generale.
- 25 Dacă, în temeiul legii țării în care Hószig își are reședința obișnuită, instanța amintită ar ajunge la concluzia că aceste condiții generale fac parte integrantă din ansamblul contractual respectiv, ar trebui atunci să se stabilească dacă clauza atributivă de competență cuprinsă la punctul 23.1 din aceste condiții generale îndeplinește cerințele impuse la articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I.

26 În aceste condiții, Pécsi Törvényszék (Tribunalul din Pécs) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În legătură cu Regulamentul Roma I:

- Expresia «din circumstanțele respective reiese», prevăzută la articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I, poate fi interpretată de instanța națională în sensul că examinarea «circumstanțelor care trebuie luate în considerare» pentru a stabili dacă este rezonabil să se considere că consimțământul nu a fost exprimat, în conformitate cu legea țării în care partea are reședința obișnuită, trebuie să se raporteze la circumstanțele încheierii contractului, la obiectul contractului și la executarea acestuia?
- Efectul la care se referă articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I, derivat din situația descrisă la prima liniuță, trebuie interpretat în sensul că, atunci când, în raport cu legea țării în care partea interesată își are reședința obișnuită, circumstanțele dovedesc că consimțământul său cu privire la legea aplicabilă în temeiul alineatului (1) al articolului menționat nu rezulta dintr-un «efect rezonabil al comportamentului» părții respective, instanța națională trebuie să aprecieze existența și validitatea clauzei contractuale în conformitate cu legea țării în care își are reședința obișnuită această parte?
- Instanța națională în cauză poate interpreta dispozițiile articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I în sensul că poate aprecia în mod discreționar – având în vedere ansamblul împrejurărilor cauzei – dacă, în lumina acestor circumstanțe, exprimarea consimțământului cu privire la legea aplicabilă în temeiul alineatului (1) al articolului menționat nu rezulta dintr-un «efect rezonabil al comportamentului» părții respective?
- În cazul în care partea respectivă se prevalează de articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul nr. 593/2008 pentru a face referire la legea țării în care își are reședința obișnuită pentru a stabili că nu și-a dat consimțământul, instanța națională trebuie să țină seama de această lege, în sensul că, în temeiul acestei legi, având în vedere «circumstanțele» menționate, consimțământul părții în cauză cu privire la legea desemnată în contract nu rezulta dintr-un comportament rezonabil?
- În acest caz, dreptul Uniunii se opune unei interpretări a instanței naționale potrivit căreia examinarea «circumstanțelor» pentru a stabili dacă este rezonabil să se considere că nu a fost exprimat consimțământul se raportează la circumstanțele încheierii contractului, la obiectul contractului și la executarea acestuia?

2) În legătură cu Regulamentul Bruxelles I:

- Articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I se opune unei interpretări a instanței naționale potrivit căreia este necesară desemnarea unei anumite instanțe competente sau – având în vedere cerințele prevăzute în considerentul (14) al regulamentului menționat – este suficient ca din modul de redactare a contractului să reiasă fără echivoc voința sau intenția părților?
- Este compatibilă cu dispozițiile articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I interpretarea instanței naționale potrivit căreia clauza atributivă de competență inclusă în condițiile generale de furnizare ale uneia dintre părți, în temeiul căreia litigiile care decurg din sau sunt legate de validitatea, de executarea sau de încetarea comenzii și care nu pot fi soluționate pe cale amiabilă între părți sunt supuse jurisdicției exclusive și definitive a instanțelor dintr-un anumit oraș al unui stat membru – în speță, instanțele din Paris – este

suficient de precisă pentru a se putea deduce fără echivoc din modul de redactare a acesteia – având în vedere cerințele prevăzute în considerentul (14) al regulamentului menționat – voința sau intenția părților în ceea ce privește statul membru desemnat?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la cea de a doua întrebare

- 27 Prin intermediul celei de a doua întrebări formulate, care trebuie examinată în primul rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I trebuie să fie interpretat în sensul că o clauză atributivă de competență precum cea în discuție în litigiul principal, care, pe de o parte, este stipulată în condițiile generale de furnizare ale contractantului, menționate în înscrisurile constatatoare ale contractelor dintre părți și transmise cu ocazia încheierii lor, și care, pe de altă parte, desemnează ca instanțe competente instanțele unui oraș al unui stat membru, îndeplinește cerințele acestei dispoziții referitoare la consimțământul părților și la precizia conținutului unei asemenea clauze.
- 28 Trebuie amintit, mai întâi, că, deși interpretarea unei clauze atributive de competență, pentru a distinge diferendele care intră în domeniul de aplicare al acestei clauze, revine instanței naționale în fața căreia este invocată (Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 67 și jurisprudența citată), competența unei instanțe sau a unor instanțe dintr-un stat membru, convenită între cocontractanți printr-o astfel de clauză, este în principiu exclusivă, potrivit modului de redactare a articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, punctul 24).
- 29 În continuare, ținând seama de obiectivele și de economia generală ale regulamentului amintit și în scopul de a asigura aplicarea uniformă a acestui instrument, noțiunea „convenție atributivă de competență” prevăzută la articolul 23, nu trebuie să fie interpretată ca o simplă trimitere la dreptul intern al unuia sau al altuia dintre statele în cauză, ci ca o noțiune autonomă (Hotărârea din 7 februarie 2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, punctul 21 și jurisprudența citată).
- 30 În sfârșit, în măsura în care Regulamentul Bruxelles I înlocuiește, în raporturile dintre statele membre, Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), interpretarea dată de Curte dispozițiilor acestei convenții este valabilă și pentru dispozițiile regulamentului amintit atunci când dispozițiile acestor instrumente pot fi calificate ca fiind echivalente (Hotărârea din 23 octombrie 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 31 În ceea ce privește articolul 17 primul paragraf din convenția menționată, căruia i-a succedat articolul 23 din Regulamentul Bruxelles I, Curtea a statuat că o clauză atributivă de competență, care răspunde unei finalități procedurale, este guvernată de dispozițiile aceleiași convenții, al cărei obiectiv este de a institui norme uniforme privind competența judiciară internațională (Hotărârea din 3 iulie 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, punctul 25).
- 32 Curtea a avut de asemenea ocazia să precizeze că această dispoziție are ca obiect să prevadă ea însăși condițiile de formă pe care trebuie să le îndeplinească clauzele atributive de competență, pentru a garanta securitatea juridică, precum și pentru a asigura existența consimțământului părților (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, punctul 34 și jurisprudența citată).

- 33 În ceea ce privește cerințele stabilite la articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, trebuie amintit că această dispoziție prevede, în esență, condiții de formă și menționează o condiție de fond, referitoare la obiectul unei astfel de clauze, care trebuie să privească un raport de drept determinat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 2016, Profit Investment SIM, C-366/13, EU:C:2016:282, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 34 În speță, condiția de fond este îndeplinită, întrucât din decizia de trimitere reiese că părțile din litigiul principal sunt legate prin diferite contracte de antrepriză.
- 35 În ceea ce privește condițiile de formă, trebuie amintit, pe de o parte, că, potrivit textului respectivului articol 23 alineatul (1), pentru a fi validă, o convenție atributivă de competență trebuie să fie încheiată fie în scris, fie verbal cu o confirmare scrisă, fie, în sfârșit, sub o formă conformă obiceiurilor statornicite între părți sau, în comerțul internațional, conformă unei uzanțe pe care părțile o cunoșteau sau ar fi trebuit să o cunoască. În temeiul alineatului (2) al acestui articol, „[o]rică comunicare sub formă electronică ce permite consemnarea durabilă a convenției” trebuie să fie considerată ca „fiind «în scris»” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, punctul 24).
- 36 Pe de altă parte, realitatea consimțământului persoanelor interesate este unul dintre obiectivele articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, punctul 30 și jurisprudența citată). Aceasta se justifică prin preocuparea de a proteja partea contractantă cea mai vulnerabilă, evitându-se ca respectivele clauze atributive de competență introduse într-un contract de o singură parte să treacă neobservate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, punctul 19 și jurisprudența citată).
- 37 Instanța sesizată are obligația de a examina *in limine litis* dacă clauza atributivă de competență a constituit efectiv obiectul unui consimțământ între părți, care trebuie să fie exprimat în mod clar și precis, formele impuse la articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I având, în această privință, rolul de a asigura stabilirea efectivă a consimțământului (Hotărârea din 6 mai 1980, Porta-Leasing, 784/79, EU:C:1980:123, punctul 5 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 21 mai 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 38 Astfel, după cum a subliniat avocatul general la punctele 33 și 34 din concluzii, rezultă din jurisprudența Curții că existența unei „convenții” între părți, în sensul articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, poate fi dedusă din împrejurarea că condițiile de formă impuse prin articolul 23 alineatul (1) din acest regulament au fost respectate.
- 39 Într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care clauza atributivă de competență este stipulată în condițiile generale, Curtea a statuat deja că o astfel de clauză este legală dacă se face o trimitere expresă, în chiar textul contractului semnat de cele două părți, la condițiile generale care cuprind clauza menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, punctul 13, precum și Hotărârea din 20 aprilie 2016, Profit Investment SIM, C-366/13, EU:C:2016:282, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 40 Această concluzie nu este însă valabilă decât în cazul unei trimiteri explicite, care poate fi verificată de o parte care manifestă o diligență normală și dacă se stabilește că condițiile generale care cuprind clauza atributivă de competență au fost efectiv comunicate celeilalte părți contractante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 1976, Estasis Saloti di Colzani, 24/76, EU:C:1976:177, punctul 12).
- 41 În speță, din decizia de trimitere reiese că clauza atributivă de competență a fost stipulată în condițiile generale de furnizare ale Technos, menționate, la rândul lor, în înscrisurile constatatoare ale contractelor dintre părți și transmise cu ocazia încheierii lor.

- 42 Prin urmare, rezultă din ceea ce precedă că o clauză atributivă de competență precum cea în discuție în litigiul principal îndeplinește condițiile de formă stabilite prin articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I.
- 43 În ceea ce privește precizia conținutului unei clauze atributive de competență, cu privire la stabilirea unei instanțe sau a unor instanțe ale unui stat membru pentru a soluționa litigiile ce au survenit sau pot surveni între părți, Curtea a statuat deja, cu privire la articolul 17 din Convenția de la Bruxelles, că termenii acestei dispoziții nu pot fi interpretați în sensul că impun formularea unei asemenea clauze în așa fel încât să fie posibilă identificarea instanței competente doar din modul său de redactare. Astfel, este suficient ca respectiva clauză să identifice elementele obiective asupra cărora părțile au convenit pentru a alege instanța sau instanțele care să soluționeze litigiile care au survenit sau care pot surveni între ele. Aceste elemente, care trebuie să fie suficient de precise pentru a permite instanței sesizate să stabilească dacă este competentă, pot fi concretizate, dacă este cazul, prin circumstanțele specifice speței (Hotărârea din 9 noiembrie 2000, Coreck, C-387/98, EU:C:2000:606, punctul 15).
- 44 O asemenea interpretare, inspirată din practica obișnuită în cadrul comerțului, este justificată de împrejurarea că articolul 23 din Regulamentul Bruxelles I, după cum confirmă și considerentele (11) și (14), se întemeiază pe recunoașterea autonomiei de voință a părților în materia atribuirii competenței instanțelor chemate să soluționeze litigiile care intră în domeniul de aplicare al acestui regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 1978, Meeth, 23/78, EU:C:1978:198, punctul 5, și Hotărârea din 21 mai 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, punctul 26).
- 45 În speță, potrivit constatărilor instanței de trimitere, în temeiul clauzei atributive de competență în discuție în litigiul principal, „instanțele din Paris sunt competente, cu titlu exclusiv și definitiv”, să soluționeze diferendele care ar surveni între părți.
- 46 Astfel, deși această clauză nu desemnează în mod expres statul membru ale cărui instanțe sunt competente potrivit convenției părților, instanțele în cauză sunt cele ale capitalei unui stat membru care, în speță, este și cel a cărui lege a fost desemnată de părți ca fiind aplicabilă contractului, astfel încât nu există nicio îndoială că, prin clauza menționată, inclusă într-un contract precum cel în discuție în litigiul principal, se intenționează să se confere o competență exclusivă instanțelor care fac parte din sistemul jurisdicțional propriu acestui stat membru.
- 47 Prin urmare, din circumstanțele specifice speței, astfel cum au fost constatate de instanța de trimitere, rezultă că o clauză atributivă de competență precum cea în discuție în litigiul principal îndeplinește cerințele de precizie amintite la punctul 43 din prezenta hotărâre.
- 48 Pe de altă parte, după cum a subliniat avocatul general la punctul 44 din concluzii, trebuie arătat că o clauză atributivă de competență care are în vedere „instanțele” unui oraș al unui stat membru face trimitere în mod implicit, dar necesar pentru determinarea exactă a instanței în fața căreia trebuie introdusă o acțiune, la sistemul de norme de competență în vigoare în statul membru menționat.
- 49 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare că articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I trebuie să fie interpretat în sensul că o clauză atributivă de competență precum cea în discuție în litigiul principal, care, pe de o parte, este stipulată în condițiile generale de furnizare ale contractantului, menționate în înscrisurile constatatoare ale contractelor dintre părți și transmise cu ocazia încheierii lor, și care, pe de altă parte, desemnează ca instanțe competente instanțele unui oraș al unui stat membru, îndeplinește cerințele acestei dispoziții referitoare la consimțământul părților și la precizia conținutului clauzei menționate.

Cu privire la prima întrebare

- 50 În temeiul articolului 1 alineatul (2) litera (e) din Regulamentul Roma I, acesta nu este aplicabil clauzelor atributive de competență.
- 51 În plus, după cum rezultă din răspunsul la cea de a doua întrebare, instanța de trimitere nu este competentă să soluționeze litigiul principal. Prin urmare, această instanță nu se va putea pronunța cu privire la validitatea clauzei potrivit căreia legea franceză se aplică contractelor în discuție, validitate pe care Hőszig o contestă de asemenea prin invocarea articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul Roma I.
- 52 Prin urmare, nu este necesar să se răspundă la prima întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 53 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie să fie interpretat în sensul că o clauză atributivă de competență precum cea în discuție în litigiul principal, care, pe de o parte, este stipulată în condițiile generale de furnizare ale contractantului, menționate în înscrisurile doveditoare ale contractelor dintre părți și transmise cu ocazia încheierii lor, și care, pe de altă parte, desemnează ca instanțe competente instanțele unui oraș al unui stat membru, îndeplinește cerințele acestei dispoziții referitoare la consimțământul părților și la precizia conținutului clauzei menționate.

Semnături